

The Position of Tak Bai in Tai Dialects

Puttachart Potibal¹

Thananan Trongdee²

¹Ph.D.(Linguistics), ²Ph.D.(Linguistics),

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Prince of Songkla University

Abstract

The position of Tak Bai among the Southwestern Tai dialects has not yet been appropriately verified. This research aims at comparing some linguistic characteristics of Tak Bai and other Tai dialects so as to prove their genetic relationship. The methodology used is that of descriptive and comparative linguistics. Fieldworks on Tak Bai, Black Tai, Phuan and Phu Tai have been conducted. Their vocabularies and phonological systems are then analyzed and described. In addition, linguistic data of 4 Thai dialects, i.e. Northern, Central, Northeastern and Southern Thai, are drawn from several sources. The comparative study of these dialects shows that : a) with respect to the phonological changes of proto voiced stops, Tak Bai falls in the same PH-group as Central, Northeastern and Southern Thai dialects, Phuan and Phu Tai; b) with respect to tonal splits and mergers, Tak Bai exhibits a 'two-way split' and a 'B = DL merger', similar to Phu Tai and Black Tai; c) with respect to the lengthening of proto Tai high vowels in close syllables, Tak Bai behaves in the same way as Phu Tai; d) certain lexical items in Tak Bai which are not found in Central and Southern Thai are present in Northern and Northeastern Thai dialects, Black Tai, Phuan, and Phu Tai. In this respect, Phu Tai shares a larger number of lexical items with Tak Bai than other dialects under study. These 4 evidences lead to the conclusion that genetically Tak Bai and Phu Tai are closely related.

Key words : Tak Bai, Southwestern Tai dialects, linguistic position

สถานะของภาษาดากไบในภาษาไทยถิ่น

พุทธชาติ โปธิบาล¹

รณานันท์ ตรงดี²

¹อ.ค.(ภาษาศาสตร์), ²อ.ค.(ภาษาศาสตร์), อาจารย์

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาษาดากไบเป็นภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ แต่สถานะของภาษาดากไบในสาขาย่อยของภาษาตระกูลไทยังไม่ชัดเจน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาของภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นและภาษาไทกลุ่มอื่น ๆ เพื่อพิสูจน์ว่าภาษาดากไบมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายใกล้ชิดกับภาษาถิ่นใด โดยใช้วิธีการศึกษาแนวภาษาศาสตร์วรรณนาและภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามภาษาดากไบ ไทดำ พวน และผู้ไท เพื่อจัดทำรายการคำศัพท์แล้ววิเคราะห์และพรรณนาระบบเสียง และเก็บข้อมูลภาษาไทยกลาง เหนือ อีสาน และได้จากเอกสาร แล้วเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยกลาง เหนือ อีสาน ได้ ไทดำ พวน และผู้ไท ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาถิ่นต่าง ๆ พบว่า ก) ภาษาดากไบมีลักษณะการกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องเป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลม (กลุ่ม PH) เหมือนกับภาษาไทยกลาง อีสาน ได้ พวน และผู้ไท ข) ภาษาดากไบมีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสองทาง และมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิม B กับ DL เหมือนกับภาษาผู้ไทและไทดำ ค) ภาษาดากไบมีลักษณะการยัดเสียงของเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิดคล้ายคลึงกับภาษาผู้ไท ง) ภาษาดากไบมีการใช้คำศัพท์เฉพาะจำนวนหนึ่งที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยกลางและใต้ แต่กลับปรากฏในภาษาไทยเหนือ อีสาน ไทดำ พวน และผู้ไท ทั้งนี้ภาษาดากไบใช้คำศัพท์เฉพาะร่วมกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาถิ่นอื่น ๆ จากผลการวิจัยทั้ง 4 ประการผู้วิจัยจึงสรุปว่า ภาษาดากไบมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาผู้ไทมากที่สุด

คำสำคัญ : ภาษาดากไบ, ภาษาไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้, สถานะของภาษา

ความนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาดากไบเป็นภาษาตระกูลไทซึ่งมีผู้พูดกระจายอยู่ในบริเวณหลายอำเภอของจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส เรือไปจนถึงในหลายอำเภอของรัฐกลันตันและตอนเหนือของรัฐตรังกานูในประเทศมาเลเซีย แม้ว่านักภาษาศาสตร์จะศึกษาภาษาตระกูลไทอย่างกว้างขวางและได้จัดกลุ่มภาษาไทต่างๆ เป็นสาขาย่อย แต่สถานะของภาษาดากไบในสาขาย่อยของภาษาตระกูลไทก็ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาถิ่นอื่นๆ อย่างจริงจัง

นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาภาษาตระกูลไทหลายท่านได้ให้ความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาดากไบกับภาษาถิ่นอื่นๆ อาทิ เจ.มาร์วิน บราวน์ (Brown, 1965) จัดให้ภาษาดากไบอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับภาษาไทยถิ่นใต้ เกดเนย์ (Gedney, 1965) จัดให้ภาษาดากไบอยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาชาน ภาษาผู้ไท และกลุ่มภาษาลาว ฟางกุ้ย หลี (Fang-Kuei Li, 1977 : 42-44) จัดให้ภาษาดากไบอยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาที่อยู่ทางตอนบนของประเทศไทยและลาว เช่น ภาษาลื้อ ไทขาว ไทดำ ไทแดง ลาวข่าเหนือ ชาน และผู้ไท สเตรคเคอร์ (Strecker, 1979) จัดให้ภาษาดากไบอยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาล้านนา เป็นต้น

เนื่องจากสถานะของภาษาดากไบยังคงคลุมเครือ ผู้วิจัย จึงได้กำหนดโครงการวิจัยเพื่อพิสูจน์สถานะของภาษาดากไบ โดยแบ่งโครงการออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการ เก็บข้อมูลภาคสนามภาษาดากไบเพื่อจัดทำรายการคำศัพท์ และพรรณนาระบบเสียงของภาษาดากไบ ส่วนระยะที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบลักษณะทางเสียงและคำศัพท์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้อื่นๆ และจัดกลุ่มให้ภาษาดากไบอยู่ในสาขาย่อยที่เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาของภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ

2.2 เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ

2.3 เพื่อพิสูจน์ว่าภาษาดากไบมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาไทยถิ่นอื่นมากกว่าภาษาไทยใต้

3. สมมติฐาน

ลักษณะทางภาษาของภาษาดากไบแสดงความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาไทยถิ่นอื่นมากกว่าภาษาไทยใต้

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ภาษาที่จะใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาดากไบ ได้แก่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยเหนือ ภาษาไทยอีสาน ภาษาไทยใต้ ภาษาพวน ภาษาไทดำ และภาษาผู้ไท

4.2 ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะลักษณะการกลายเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ไม่ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางวากยสัมพันธ์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

เป็นการสำรวจและตรวจสอบข้อมูลภาษาไทยถิ่นกลาง เหนือ อีสาน และใต้ และภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้จากเอกสาร ดังนี้

หน่วยเสียงภาษาอุบล เชียงใหม่ และสงขลา เทียบกับภาษากรุงเทพฯ (ซอนกลิน พิเศษสกลกิจ, 2516)

พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่-ไทยลื้อ-ไทยดำ (มีวรรณ ลีรวัฒน์ และคณะ, 2525)

พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง

(อุดม รุ่งเรืองศรี, 2533)

ภาษาถิ่นเหนือ (กรรณิการ์ วิมลเกษม, 2534)

พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้

(สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2525)

ภาษาถิ่นใต้ (อัศรา บุญทิพย์, 2535)

สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ

(ปรีชา พิณทอง, 2532)

ภาษาผู้ไทย (วิไลวรรณ ชนิษฐนันท์, 2520)

พจนานุกรมไทอาหม-ไทย (ประเสริฐ ณ นคร, 2534.

แปลจาก Rai Sahip Golap Chandra Borua)

การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงในภาษา

ลาวพวนมาบปลาเค้าของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน

(รัชณี เสนีย์ศรีสันต์, 2526)

Comparative Tai Wordlist

(Gedney, n.d.)

Lao-English Dictionary (A.D. Kerr, 1972)

Tai Phake-Thai-English Dictionary

(Banchoh Bandhumedha, 1987)

Tai Dam-English; English-Tai Dam

(Don, et al., 1989)

5.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ก. ภาษาดากไบ

ในโครงการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้สำรวจหมู่บ้านทุกหมู่บ้านที่มีผู้พูดภาษากลุ่มดากไบในจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส และในรัฐกลันตันและตรังกานู ประเทศมาเลเซีย หลังจากนั้นจึงเก็บข้อมูลภาษาดากไบจากหมู่บ้านที่ประชากรทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ใช้ภาษาดากไบจำนวน 10 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส 5 หมู่บ้าน และในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย 5 หมู่บ้าน ใช้ผู้บอกภาษาหลักหมู่บ้านละ 1 คน ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ระบบเสียงพยัญชนะและสระ ผู้วิจัยใช้รายการคำศัพท์ที่รวบรวมมาจากการงานของเกดเนย์ (Gedney, n.d.) มีวรรณ ลีรวัฒน์ และคณะ (2525) ปรีชา พิณทอง (2532) วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (2528) รวมจำนวน 2,051 คำ เก็บข้อมูลคำศัพท์จากผู้บอกภาษาใน 4 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านในจังหวัด

นราธิวาส 2 หมู่บ้านและในรัฐกลันตัน 2 หมู่บ้าน ส่วนการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาษาตากใบที่เก็บจากผู้ออกภาษาทั้ง 10 หมู่บ้าน โดยใช้รายการคำเพื่อทดสอบเสียงวรรณยุกต์ที่กำหนดใหม่ประกอบกับรายการคำของเกตเนย์ (Gedney, 1972)

นอกจากนี้ในโครงการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลภาษาตากใบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเฉพาะศัพท์ที่พบใหม่จากการตรวจสอบข้อมูลเอกสารและจากการเก็บข้อมูลภาคสนามภาษาไทดำ พวน และผู้ไท โดยใช้จุดเก็บข้อมูลที่บ้านตาเซะ อำเภอตากใบ และบ้านป่าหวาย อำเภอสุโหงปาตี จังหวัดนราธิวาส

ข. ภาษาไทดำ พวน ผู้ไท

การเก็บข้อมูลภาคสนามภาษาไทดำ พวน และผู้ไท ได้ดำเนินการในโครงการวิจัยระยะที่ 2 หลังจากที่ได้สำรวจข้อมูลภาษาไทยถิ่นต่างๆ คือ ภาษาไทยเหนือ ไทยกลาง ไทยอีสาน ไทยใต้ และข้อมูลภาษาไทยในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาษาไทดำ พวน และผู้ไท จากเอกสารแล้วพบว่าข้อมูลภาษาพวน ไทดำ และผู้ไทยังมีไม่ละเอียดพอที่จะนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาตากใบได้ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเสียงและคำศัพท์ภาษาพวนที่บ้านหนองกุ้ง ตำบลกุดบง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ภาษาไทดำที่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และภาษาผู้ไทที่บ้านโนนกง ตำบลเชียงสี อำเภอนาแก จังหวัดสกลนคร โดยใช้ผู้ออกภาษาหลักจากจุดเก็บข้อมูลแห่งละ 1 คน ทั้งนี้รายการคำศัพท์ที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นรายการคำชุดเดียวกับที่ใช้ในโครงการระยะที่ 1 ผสมกับคำศัพท์เฉพาะถิ่นของภาษาตากใบที่ผู้วิจัยพบว่าคล้ายคลึงกับคำศัพท์ที่ปรากฏในภาษาไทยเหนือและอีสาน

นอกจากนี้ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทในการศึกษาของพจน์ ศิริธรรษฎร์ (2526) มีลักษณะการแปรของระบบเสียงหลายแบบ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทจากจุดเก็บข้อมูลอีก 8 จุด ได้แก่

บ้านกุดจิก ตำบลนาคำ อำเภอนาหวาย จังหวัดสกลนคร

บ้านนาเหมืองน้อย ตำบลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

บ้านบ่อคำ ตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัด

สกลนคร

บ้านโพธิ์ไทร ตำบลหนองผือ อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

บ้านช่องแซง ตำบลช่องแซง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

บ้านบุงเกิด ตำบลบุงเกิด อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

บ้านแสนพัน ตำบลแสนพัน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

บ้านห้วยทราย ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ลักษณะการแปรของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทที่ผู้วิจัยศึกษาได้สรุปไว้ในหัวข้อที่ 4 อภิปราย

5.3 การจัดทำรายการคำศัพท์

เป็นการบันทึกข้อมูลเฉพาะที่เป็นข้อมูลภาคสนามของภาษาพวน ไทดำ ผู้ไท และภาษาตากใบลงในโปรแกรมสำเร็จรูป d-base บนเครื่องคอมพิวเตอร์ IBM PC-Compatible

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. วิเคราะห์ข้อมูลภาษาตากใบ ไทดำ ไทพวนและผู้ไท เพื่อพรรณนาระบบเสียงพยางค์ สระ และวรรณยุกต์ในการวิเคราะห์เสียงผู้วิจัยอาศัยการฟังเป็นหลัก (auditory judgement) ส่วนการวิเคราะห์ระบบเสียงใช้หลักการวิเคราะห์หน่วยเสียง (phonemic analysis)

ข. เปรียบเทียบข้อมูลภาษาตากใบกับภาษาไทยเหนือ ไทยกลาง ไทยอีสาน ไทยใต้ ไทดำ พวน และผู้ไท ในประเด็นต่อไปนี้

- ลักษณะการกลายเสียงของพยางค์ระดับดั้งเดิมกักก้อง *b *d *g
- ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์
- ลักษณะการยัดเสียงของสระสูงดั้งเดิมในคำพยางค์ปิด
- ลักษณะการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ข้อมูลภาษาตากใบที่ละเอียดถูกต้องจะเป็นหลักฐานสำคัญทางภาษาสำหรับนักวิจัยทั้งในสาขาภาษาศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.2 ผลการพิสูจน์สถานะของภาษากลุ่มดากไบจะเป็นเครื่องบ่งชี้ในทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับการอพยพ แยกย้ายของบรรพบุรุษไทที่พูดภาษากลุ่มนี้ได้

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานะของภาษาดากไบยังคงคลุมเครือและยังไม่มี การศึกษาใดที่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าภาษาดากไบควร จะจัดไว้ในกลุ่มย่อยใดของภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ การ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาดากไบปรากฏดังนี้

บราวน์ (Brown, 1965) ได้ศึกษาภาษาตระกูลไทที่ พูดอยู่ในประเทศไทยและลาวจำนวน 60 ภาษา และจัดกลุ่ม ภาษาเหล่านี้โดยอาศัยลักษณะการแยกเสียงและการรวม เสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ เขาจัดให้ภาษาดากไบเป็นภาษา ในกลุ่มเดียวกับภาษาไทยใต้ โดยภาษาทั้งสองแยกตัวออก จากภาษาแม่เดียวกันคือภาษาสุโขทัยดั้งเดิมเมื่อประมาณปี ค.ศ.1250 แต่ถึงแม้จะอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับภาษาไทยใต้ ภาษาดากไบก็มีความสัมพันธ์ที่ห่างไกลมากเมื่อเปรียบเทียบกับ ภาษาลูกอื่นๆ ของภาษาไทยใต้ (โปรดดูแผนภูมิที่ 1)

เกดเนีย (Gedney, 1965) ซึ่งปริทัศน์หนังสือเรื่อง **From Ancient Thai to Modern Dialects** ของบราวน์ (Brown, 1965) ได้จำแนกให้เห็นอย่างชัดเจนถึงกลุ่มของ ภาษาไทที่แตกต่างกันตามลักษณะการแยกเสียงและการ รวมเสียงวรรณยุกต์ในการจำแนกกลุ่มของภาษานี้ปรากฏว่า ภาษาดากไบเป็นกลุ่มเดียวกันกับภาษาชาน ภาษาผู้ไท (สกลนคร, วานรนิวาส) ภาษาลาวเวียงจันทน์ ภาษาอีสาน ถิ่นหล่มสัก และถิ่นคอนสวรรค์ ภาษาญ้อ (สกลนคร) เพราะ ระบบวรรณยุกต์ของภาษาดากไบมีการแยกตัวของวรรณยุกต์ ดั้งเดิมเป็นแบบ 2 ทาง (Two-way Split) เช่นเดียวกับกับ ภาษาถิ่นเหล่านี้

ฟางกุย หลี่ (Fang-Kuei Li, 1977 : 42-44) ได้กล่าว ถึงภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ที่มีการแยกตัวของวรรณยุกต์ ดั้งเดิม ABC เป็นแบบ 2 ทาง โดยมีเงื่อนไขตามเสียง พยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงก้องหรือเสียงไม่ก้องซึ่งจะ ทำให้ภาษาเหล่านี้มีวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น 6 เสียง ว่า ได้แก่ ภาษาลื้อ ลาวซาเหนือ ไทดำ ไทขาว และดากไบ โดย ได้ให้ข้อสังเกตว่าภาษาไทยที่มีการแยกตัวของวรรณยุกต์ใน ลักษณะนี้พบน้อยมากในประเทศไทย เพราะภาษาเหล่านี้ มักจะมีภูมิลำเนาอยู่ทางตอนกลาง และตอนบนของบริเวณ

ที่มีผู้พูดภาษาตระกูลไท มีเพียงภาษาดากไบเท่านั้นที่อยู่ ทางใต้สุด ภาษาดากไบจึงน่าสนใจทั้งในแง่ของถิ่นที่อยู่และ การจัดกลุ่มทางภาษา (หรือสถานะของภาษา)

สเตรคเคอร์ (Strecker, 1979) ได้จัดให้ภาษาดากไบ อยู่ในกลุ่มภาษาล้านนาซึ่งประกอบด้วยภาษาถิ่นคำเมือง (ภาษาไทยเหนือ) ดาก ลาวยวน พวน ลาวเชียงขวาง ญ้อท่าอุเทน นุงตะวันตก ลาวแก้ว น้ำบัก และอื่นๆ โดย พิจารณาจากรูปร่างของเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจาก วรรณยุกต์ดั้งเดิม A

เจมส์ อาร์ แชมเบอร์เลน (James R. Chamberlain) ซึ่งมีการติดต่อส่วนตัวกับชัยเลิศ กิจประเสริฐ ในปี ค.ศ.1983 (Chailert Kitprasert, 1985 : 221-224) ได้ให้ความเห็นว่า ควรจัดภาษาดากไบไว้ในกลุ่ม Non-Lao PH Group เช่นเดียวกับภาษาไทยกลาง ญ้อทอง และไทเหนือ-พวน (Neau-Phuan) ทั้งนี้โดยพิจารณาจากลักษณะการกลายเสียง พยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง และการแยกตัวและรวมตัวของ เสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาไทยกลาง ญ้อทองและไทเหนือ- พวน

นอกจากนี้แชมเบอร์เลนยังแสดงความไม่เห็นด้วยกับ การที่สเตรคเคอร์ใช้ลักษณะรูปร่างของเสียงวรรณยุกต์เป็น เกณฑ์ในการจัดกลุ่มภาษา เพราะรูปร่างของเสียงวรรณยุกต์ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย และการที่รูปร่างของเสียง วรรณยุกต์เหมือนกันอาจเนื่องมาจากการยืมได้ แต่เขา เห็นด้วยกับการที่บราวน์ใช้เกณฑ์การแยกตัวและการรวมตัว ของเสียงวรรณยุกต์ในการจัดกลุ่มภาษา เพราะเป็นลักษณะ ที่เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า

แอนโทนี ดิลเลอร์ (Anthony Diller) ซึ่งมีการติดต่อ ส่วนตัวกับชัยเลิศ กิจประเสริฐ ในปีค.ศ.1983 (Chailert Kitprasert, 1985 : 231-234) มีความเห็นว่าภาษาดากไบ น่าจะมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยเหนือและภาษากลุ่มลาวคือ ไทดำ ไทขาว และภาษาอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดิลเลอร์ได้ อ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สนับสนุนความเห็นดังกล่าว ว่า ในหนังสือ Hikayat Patani (Chailert Kitprasert, 1985 : 232) มีการกล่าวถึงการส่งเชลยจากล้านช้างมายังบริเวณที่เป็นอาณาจักรปัตตานีในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ก่อนที่จะถูกพม่ารุกรานเมื่อค.ศ.1564 โดยเชลยเหล่านี้ได้ มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านชื่อ Bandang Perit

ดิลเลอร์ตั้งสมมติฐานว่าในขณะนั้นชุมชนลาวดังกล่าวได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่แวดล้อมด้วยคนมลายูทั้งสิ้น ทำให้ไม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยได้อยู่เป็นเวลานาน ต่อมาคนกลุ่มนี้ได้แยกย้ายกันออกไปตั้งบ้านเรือนที่บริเวณอำเภอตากใบ บ้างก็ลงใต้ต่อไปจนถึงกลันตัน บ้างก็ขึ้นไปทางเหนือและรวมเข้ากับกลุ่มคนไทยได้ เช่น สงขลา-นคร และเพิ่งจะมีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยกรุงเทพฯ ในระยะไม่นานมากนัก ภาษาตากใบจึงยังคงสามารถรักษาลักษณะระบบวรรณยุกต์แบบเก่าไว้ได้

ระบบเสียงภาษาตากใบ

ผลของการวิจัยในโครงการระยะที่ 1 พบว่า ระบบเสียงภาษาตากใบประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 22 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ 15 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ทั้งนี้ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบมีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็นแบบสองทาง และมีการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ต่อไปนี้

1. ระบบเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาตากใบมี 22 หน่วยเสียง ดังตารางหน่วยเสียง (ตารางที่ 1) ทุกหน่วยเสียงทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ เป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /-p -t -k -ʔ -m -n -ŋ -w -j/ และพยัญชนะต้นควบกล้ำมี 15 หน่วยเสียง ได้แก่ /pl- pr- phl- phr- tr- thr- kl- kr- kw- khl- khr- khw- br- ml- ŋw- / ทั้งนี้หน่วยเสียง /thr- br- ŋw- / ปรากฏเฉพาะถิ่นซีเมระและบ้านป่องเท่านั้น

2. ระบบเสียงสระ

หน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาตากใบมี 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia ma ua/ หน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาตากใบดังแสดงในตารางที่ 2

3. ระบบเสียงวรรณยุกต์

ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตากใบที่ผู้วิจัยศึกษาจากถิ่นย่อย 10 ถิ่น แบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบที่ไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ $A \neq B$ ในคำพยางค์เป็นซึ่งปรากฏใน

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาตากใบ

ลักษณะการออกเสียง	ฐานกรณ์				
	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด					
ไม่ก้อง-ลม	p	t	c	k	ʔ
ไม่ก้อง+ลม	ph	th	ch	kh	
ก้อง	b	d			
นาสิก	m	n	ŋ		
เสียดแทรก	f	s			h
กึ่งสระ	w		j		
รัว		r			
ข้างลิ้น		l			

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาตากใบ

ระดับของถิ่น	ตำแหน่งของถิ่น					
	หน้า	กลาง		หลัง		
สูง	i	iɿ	u	uɿ	u	uɿ
กลาง	e	eɿ	ə	əɿ	o	oɿ
ต่ำ	ɛ	ɛɿ	a	aɿ	ɔ	ɔɿ

ถิ่นย่อย 9 ถิ่น และแบบที่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ $A = B$ ในคำพยางค์เป็นซึ่งปรากฏในถิ่นย่อยเพียงถิ่นเดียว (ถิ่นเมืองยอน) ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบทุกถิ่นมีลักษณะการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์แบบสองทาง แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์แตกต่างกันบ้างและคล้ายคลึงกันบ้าง ดังแสดงด้วยแผนภาพกล่องเสียงวรรณยุกต์ (แผนภาพที่ 1) (เส้นนอน — แสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์)

ความสัมพันธ์ของภาษาตากใบกับภาษาไทยถิ่น

ในโครงการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของภาษาตากใบกับภาษาไทยกลาง เหนือ อีสาน ใต้ ไทดำ พวน และผู้ไท โดยพิจารณาจากลักษณะการกลาย

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

ป่าหวาย (อ.สุโขทัย นราธิวาส)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

บ้านร่อน (อ.ระแงะ นราธิวาส)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔		4 𠂔	1 𠂔	6 𠂔
2 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	2 𠂔	3 𠂔

เมืองยอน (อ.มายอ บัตตานี)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

จีเมเราะ (อ.ปาเสร์ปูเตาะห์ กลันตัน)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

บางชะ (อ.ปาเสร์มีส กลันตัน)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

คาเซะ (อ.ตากใบ นราธิวาส)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	4 𠂔	

บ้านนอก (อ.ปะนาเระ บัตตานี)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

บ้านป้อม (อ.ตะเนาะหมะเราะห์ กลันตัน)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

บ้านโน (อ.ตุมปัต กลันตัน)

A	B	C	DS	DL
1 𠂔	3 𠂔	5 𠂔	1 𠂔	3 𠂔
2 𠂔	4 𠂔	6 𠂔	2 𠂔	4 𠂔

มาลัย (อ.บาเจาะ กลันตัน)

เสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง ลักษณะการยึดเสียงสระ ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ และลักษณะการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ลักษณะการกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง

การพิจารณาความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยกลาง เหนือ อีสาน ได้ ไทดำ พวน และผู้ไท โดยใช้เกณฑ์ การกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นภาษาลูกกลุ่ม PH คือเป็นเสียงพยัญชนะต้นกักไม่ก้องมีกลุ่มลม (*b *d *g >ph th kh)

หรือเป็นภาษาลูกกลุ่ม P คือเป็นเสียงพยัญชนะต้นกักไม่ก้องไม่มีกลุ่มลม (*b *d *g > p t k) ทำให้เห็นว่า ภาษาดากไบเป็นคนละกลุ่มกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยดำที่เป็นภาษากลุ่ม P แต่เป็นกลุ่มเดียวกับภาษาไทยกลางอีสานใต้ พวน และผู้ไท ที่เป็นภาษากลุ่ม PH เพื่อให้เห็นการเปรียบเทียบการกลายเสียงจากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องมาเป็นเสียงพยัญชนะในภาษาลูกอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะแสดงตัวอย่างข้อมูลเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างข้อมูลเปรียบเทียบการกลายเสียงจากเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องมาเป็นเสียงพยัญชนะในภาษาลูก

	ดากไบ	ใต้	กลาง	อีสาน	เหนือ	ไทดำ	พวน	ผู้ไท
*b > p/ph								
“พัด”	phat2	phat7	phat5	phat4	pat2	pat4	phat2	phat2
“แพ”	phe:2	phe:3	phe:2	phe:3	pe:2	pe:2	phe:2	phe:2
“ฟ้อ”	pho:4	pho:4	pho:4	pho:4	po:4	po:4	pho:4	pho:4
*d > t/th								
“ทาก”	tha:k4	tha:k4	tha:k4	tha:k6	ta:k4	ta:k2	tha:k4	tha:k4
“ที”	thi:4	thi:4	thi:4	thi:4	ti:4	ti:4	thi:4	thi:4
“ห้อง”	tho:ŋ6	tho:ŋ7	tho:ŋ5	tho:ŋ6	to:ŋ6	to:ŋ6	tho:ŋ6	tho:ŋ6
*g > k/kh								
“เค็ม”	khem2	khem3	khem2	khem3	kem2	kem2	khem2	khem2
“ค่า”	kha:4	kha:4	kha:4	kha:4	ka:4	ka:4	kha:4	kha:4
“คีม”	khi:m2	khi:m3	khi:m2	khi:m3	ki:m2	ki:m2	khi:m2	khi:m2

2. ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์

เมื่อพิจารณาการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดากไบจะพบว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาดากไบทุกถิ่นมีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม *ABCD เป็นแบบสองทาง (แบบ 123-4) ทุกเสียง เหมือนกับภาษาไทยดำและผู้ไท แต่แตกต่าง จากลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกลาง เหนือ อีสาน ได้ และพวน ซึ่งมีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็นแบบสามทาง

สำหรับการรวมเสียงวรรณยุกต์นั้น จากการพิจารณา

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบ 10 ถิ่นย่อย ผู้วิจัยสรุปว่า ภาษาดากไบมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม B=DL (ยกเว้น ถิ่นเมืองยอนที่ไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B และ DL) ลักษณะนี้เหมือนกับภาษาไทยกลาง เหนือ ไทยดำ พวน และผู้ไท แต่ต่างจากภาษาไทยใต้และอีสานซึ่งไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B และ DL ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ดากไบ (ป่าหวาย นราธิวาส : ตัวแทนภาษาดากไบ)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

ผู้ไท (โนนสูง สกลนคร : ตัวแทนภาษาผู้ไท)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/4/	/2/

ไทยดำ (เลย)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

พวน (หนองคาย)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/4/	/3/	
2					
3					
4	/2/	/4/	/5/		/4/

ไทยกลาง (กรุงเทพฯ)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
2					
3					
4	/2/	/4/	/6/	/4/	

ไทยเหนือ (เชียงใหม่)

แผนภาพที่ 2 แสดงลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบและภาษาไทยอื่น ๆ (มีต่อ)

— แสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์

⌈ — — — — — ⌋ แสดงการรวมเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/	/1/	/5/
2	/2/		/6/	/2/	/6/
3					
4	/3/	/4/	/7/		/4/

ไทยใต้ (สงขลา)

	A	B	C	DS	DL
1	/1/		/5/		
2	/2/	/4/	/6/	/3/	/5/
3					
4	/3/			/4/	/6/

ไทยอีสาน (อุบล)

แผนภาพที่ 2 (ต่อ) แสดงลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบและภาษาไทอื่น ๆ

————— แสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์

————— แสดงการรวมเสียงวรรณยุกต์

3. ลักษณะการยัดเสียงสระสูงในคำพยางค์ปิด

หลี่ (Li, 1977 : 261) ได้สืบสร้างเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยดั้งเดิมไว้ 9 เสียง สระทั้งหมดไม่มีความต่างของเสียงสั้นยาว ดังนี้

*i	*u	*u
*e	*ə	*o
*ɛ	*a	*ɔ

และหลี่ได้อธิบายการกรกลายเสียงสระสูงในภาษาลูกปัจจุบันว่าสระสูงดั้งเดิม *i *u *u จะกลายเสียงเป็นสระเสียงยาวเสมอเมื่อเกิดในพยางค์เปิดหรือพยางค์ที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย เช่น *pi > pi: "ปี", *thw > thw: "ถือ", *hnu > nu: "หนู" และจะกลายเสียงเป็นสระเสียงสั้นเสมอเมื่อเกิดในพยางค์ปิดหรือพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้าย เช่น *liŋ > liŋ "ลิง" *khwŋ > khwŋ "ขุ่น", *khum > khum "ขุม" เป็นต้น เมื่อพิจารณาการยัดเสียงสระสูงในภาษาตากใบจะพบว่าเสียงสระสูงในภาษาตากใบเฉพาะเสียงสระ i และ u มีการยัดเสียงในพยางค์ปิด เช่น *liŋ > li:ŋ "ลิง" *luŋ > lu:ŋ "ลุง" ผู้วิจัยจึงจะเปรียบเทียบลักษณะการยัดเสียงสระสูง i และ u ในภาษาตากใบกับภาษาไทอื่น ๆ โดยจะเปรียบเทียบเฉพาะคำภาษาตากใบที่มีการยัดเสียงสระสูงเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิดเท่านั้น รายการคำที่เปรียบเทียบแสดงในตารางที่ 4

การเปรียบเทียบลักษณะการยัดเสียงสระเดี่ยวดั้งเดิมในภาษาตากใบกับภาษาไทอื่นทำให้เห็นว่า คำในภาษาตากใบ

มีลักษณะการยัดเสียงสระสูงดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิดคล้ายคลึงกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาอื่น ๆ แม้ว่าการยัดเสียงสระในคำบางคำจะแตกต่างกันบ้างก็ตาม

4. เกณฑ์คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (2528) พบว่าภาษาตากใบมีการใช้คำศัพท์เฉพาะจำนวนหนึ่ง และคำศัพท์เหล่านี้ไม่ปรากฏในภาษาไทยใต้ จากการเก็บข้อมูลภาษาตากใบและภาษาไทยถิ่นอื่น ผู้วิจัยพบว่าในภาษาตากใบมีการใช้คำศัพท์เฉพาะจำนวน 17 คำที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยกลางและได้แต่กลับปรากฏในภาษาไทยเหนือ อีสาน ไทดำ พวน และผู้ไท ทั้งนี้ภาษาตากใบใช้คำศัพท์เฉพาะเหมือนกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาอื่น ๆ รายการคำศัพท์เฉพาะในภาษาตากใบเปรียบเทียบกับภาษาไทอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 5 (* หมายถึง ภาษานั้นใช้คำอื่น)

เมื่อพิจารณาการใช้คำศัพท์ในภาษาตากใบ ไทยเหนือ ไทยอีสาน พวน ไทดำ และผู้ไท แล้ว ผู้วิจัยใคร่จะสรุปดังนี้

ก. ปริมาณการใช้คำศัพท์ : ภาษาตากใบมีการใช้คำศัพท์ร่วมกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาอื่น ๆ แม้ว่าคำศัพท์ที่ใช้บางคำจะมีรูปแปรกันก็ตาม

ข. ลักษณะของคำศัพท์ : เมื่อพิจารณาลักษณะของคำศัพท์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เปรียบเทียบจะเห็นว่า คำส่วนใหญ่เป็นคำกริยาซึ่งมีจำนวน 11 คำ ที่เหลือเป็นคำนาม 4 คำ และคำคุณศัพท์ 2 คำ คำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและไม่น่าจะเป็นคำที่เพิ่งเข้ามาใหม่เนื่องจากการยืม

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคำภาษาตากใบที่มีการยืมเสียงสระสูงเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิด

	ตากใบ	ใต้	กลาง	เหนือ	อีสาน	พวน	ไทดำ	ผู้ไท
*i > i:								
"ปลิง"	pli.ŋ ₁	pli.ŋ ₂	pliŋ ₂	piŋ ₁	piŋ ₂	piŋ ₁	piŋ ₁	pi:ŋ ₁
"ปลิว"	pli:w ₁	pliw ₂	pliw ₂	piw ₁	piw ₂	piw ₁	piw ₁	pi:w ₁
"ปิ้ง"	pi.ŋ/piŋ ₅	piŋ ₆	piŋ ₄	piŋ ₅	piŋ ₆	piŋ ₆	piŋ ₅	pi:ŋ ₅
"ชิง"	khi.ŋ ₁	khiŋ ₁	khiŋ ₁	khiŋ ₁	khiŋ ₁	khiŋ ₁	xiŋ ₁	khiŋ ₁
"อิม"	?i:m ₃	?i:m ₂	?im ₃	?im ₃	?im ₄	?im ₃	?im ₃	?i:m ₃
"นิ้ว"	ni:w ₆	niw ₇	niw ₅	niw ₆	niw ₆	niw ₆	niw ₆	ni:w ₆
"ลิง"	li.ŋ ₂	li.ŋ ₃	liŋ ₂	liŋ ₂	liŋ ₃	liŋ ₂	liŋ ₂	li:ŋ/liŋ ₂
"ลีน"	li:n ₆	lin ₇	lin ₅	lin ₆	li:n ₆	lin ₆	lin ₆	lin ₆
"ผิง"	fi.ŋ ₁	phiŋ ₁	phiŋ ₁	hiŋ ₁	fiŋ ₁	fi.ŋ ₁	fiŋ ₁	fi:ŋ ₁
"สิว"	si:w ₃	siw ₁	siw ₁	siw ₁	siw ₁	siw ₁	siw ₁	siw ₁
"สิ่ว"	si:w ₃	siw ₁	siw ₃	siw ₃	siw ₄	siw ₃	siw ₃	siw ₃
"หिन"	hi:n ₁	hi:n ₁	hin ₁	hin ₁	hin ₁	hin ₁	hin ₁	hin ₁
"หิว"	hi:w ₅	hiw ₅	hiw ₄	tiw ₅	hiw ₅	hiw ₅	hiw ₅	hi:w ₅
*u > u:								
"อู่ม"	?u:m ₅	?u:m ₆	?um ₄	?um ₅	?um ₆	?um ₆	?um ₅	?u:m ₅
"ลุง"	lu.ŋ/luŋ ₂	luŋ ₃	luŋ ₂	luŋ ₂	luŋ ₂	luŋ ₂	luŋ ₂	lu:ŋ/luŋ ₂

การคัดเลือกคำศัพท์มาเปรียบเทียบนี้ดูราวกับว่าผู้วิจัย
จงใจที่จะเลือกคำที่มีปรากฏในภาษาไทยอื่น ๆ มาเปรียบเทียบ
เพื่อที่จะนำไปสู่การสรุปว่าภาษาตากใบมีความสัมพันธ์กับ
ภาษาไทยอื่นมากกว่าภาษาไทยใต้ แต่การที่ผู้วิจัยพบว่าคำ
บางคำที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นอื่นโดยที่ไม่ปรากฏเลยในภาษา
ไทยกลางและไทยใต้ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่อาจหาเหตุผลมา
อธิบายได้ว่าเพราะเหตุไรจึงเป็นเช่นนั้น นอกจากนี้ การที่
ภาษาตากใบมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากภาษาไทยอื่น ๆ มาก ทำให้
ไม่อาจเชื่อว่าภาษาตากใบได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นอื่น

โดยการติดต่อสัมผัสภาษากัน นอกเสียจากว่าภาษาที่มีคำใช้
เหมือนกันเหล่านั้นเคยอยู่ด้วยกันมาก่อน และเคยใช้คำเหล่านั้น
มาร่วมกัน

5. สรุปความสัมพันธ์ของภาษาตากใบกับภาษาไทย
อื่น ๆ

จากการเปรียบเทียบลักษณะของภาษาตากใบ
กับภาษาไทยอื่น ๆ ตามเกณฑ์ที่ได้กล่าวไว้โดยลำดับแล้วนั้น
ผู้วิจัยใคร่จะกล่าวสรุปการเปรียบเทียบภาษาตากใบกับ
ภาษาไทยอื่น ๆ ดังนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างคำศัพท์เฉพาะในภาษาดากไบเปรียบเทียบกับภาษาไทยอื่น ๆ

	ดากไบ	เหนือ	อีสาน	พวน	ไทดำ	ผู้ไท
“โค่น(ต้นไม้)”	plam ₅	pam ₅	pam ₆	pam ₆	pam ₅	pam ₅
“หนวกหู”	lak ₂ laj ₄	lak ₆ laj ₄	jaɽk ₄ laj ₄	*	lak ₄ laj ₄	lak ₂ laj ₄
“ฟอง”	ka pho [?] _{3/} ka phuak ₃	puak ₃	khi: ₅ puak ₅	*	*	po [?] ₂
“คุยกัน”	ka warw ₃	*	waw ₆	waw ₆	waw ₆	waw ₆
“ดาวลูกไก่”	darw ₁ wi: ₂	darw ₂ wi: ₂	darw ₂ wi: ₃	*	*	darw ₁ wi: ₂
“ตาย”	doj ₁	*	do: ₂	*	doj ₁	do: ₂
			(วางศพหันหัวไปทิศตะวันตก)		(รูปปั้นคนตาย) (นอนรอความตาย)	
“ขอ(เกลียด)”	sia ₁	sia [?] ₆	sia ₁	so [?] ₂	sia ₁	se: ₁
“ตาย(หญ้า)”	*	sia ₁	sia	sia ₁		se: ₁
“เปล่า”	ra do: ₃	*	daj ₂ do: ₃	*	*	daj ₁ do [?] ₁
“หัวเห่า”	ka mo: ₂	*	ka mo: ₃	*	mom ₂	kha mo: ₂
“ก่อไฟ”	daŋ ₁	daŋ ₂	daŋ ₂	daŋ ₁	daŋ ₁	daŋ ₁
“รอยบวม ผื่น”	lu:n ₂	lu:n/mu:n ₁	mu:n ₄	mu:n ₄	mu:n ₂	*
“ท่า”	jia ₂	hia [?] ₆	het ₄	het ₄	het ₄	het ₄
“ประคอง”	sa:m ₂	*	so:m ₃	so:m ₂	*	so:m ₂
“หนุ่ม(ไก่/วัว)”	sa: ₃	*	*	*	*	su: ₃
“รังแก กวน”	khriaw ₂	khew ₂	khiaw ₃	*	xew ₂	khew ₂
					(คะนอง)	
“ร่วน”	phruj ₂	phuj ₄	phoj ₄	phoo ₃	phuj ₂	phuj ₂

ก. ภาษาดากไบมีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องกลายเป็นเสียงพยัญชนะกักไม่ก้องมีกลุ่มลม (กลุ่ม PH) เหมือนกับภาษาไทยกลาง ได้ อีสาน พวน และผู้ไท ซึ่งต่างจากภาษาไทยเหนือและไทดำที่มีการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องกลายเป็นเสียงพยัญชนะกักไม่ก้องไม่มีกลุ่มลม (กลุ่ม P)

ข. ภาษาดากไบมีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมแบบสองทางเหมือนกับภาษาไทดำและผู้ไท แต่ต่างจากภาษาไทยกลาง เหนือ ได้ อีสาน และพวน ที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมแบบสามทาง ส่วนการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ B กับ DL นั้น ภาษาดากไบมีลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ B = DL เหมือนกับภาษา

ไทยกลางเหนือ ไทดำ พวน และผู้ไท สำหรับภาษาไทย
ใต้และอีสานไม่มีลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ B และ DL

ค. ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทมีการยืดเสียงสระสูง
ดั้งเดิมในคำพยางค์ปิดจำนวนหนึ่งเหมือนกัน แม้ว่าการยืดยืด
เสียงจะแตกต่างกันในคำบางคำก็ตาม ลักษณะการยืดเสียง
สระในคำพยางค์ปิดปรากฏเช่นกันในภาษาไทยใต้และอีสาน
แต่มีปริมาณค่าน้อยมาก ส่วนภาษาอื่นๆ ไม่ปรากฏว่ามี
การยืดเสียงสระ

ง. ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทมีการใช้คำศัพท์เฉพาะ
กลุ่มเหมือนกันมากกว่าภาษาอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่นโดย
พิจารณาทุกเกณฑ์ร่วมกัน ผู้วิจัยพบว่าไม่สามารถจะจัดให้
ภาษาดากไบเป็นภาษากลุ่มเดียวกับภาษาไทยถิ่นกลางเหนือ
อีสาน ใต้ พวน หรือไทดำ เนื่องจากแต่ละเกณฑ์ให้ผลการ
จัดกลุ่มที่ขัดแย้งกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบภาษาดากไบกับ
ภาษาผู้ไทโดยพิจารณาทุกเกณฑ์ร่วมกัน ผู้วิจัยก็พบว่าทุก
เกณฑ์ให้ผลการจัดกลุ่มสอดคล้องกัน กล่าวคือ

เกณฑ์ที่ 1 : ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทมีการ
เปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องกลายเป็น
เสียงพยัญชนะกักไม่ก้องมีกลุ่มลม (กลุ่ม PH) เหมือนกัน

เกณฑ์ที่ 2 : ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทมีการแยก
ตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมแบบสองทางเหมือนกัน และมี
การรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ B กับ DL เหมือนกัน

เกณฑ์ที่ 3 : ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทมีการยืดยืด
เสียงสระดั้งเดิมที่เป็นเสียงสระสูงเหมือนกัน แม้ว่าการยืดยืด
เสียงในคำบางคำจะแตกต่างกัน

เกณฑ์ที่ 4 : ภาษาดากไบและภาษาผู้ไทใช้คำศัพท์
เฉพาะกลุ่มเหมือนกันมากกว่าภาษาอื่น ๆ

ผู้วิจัยจึงใคร่จะสรุปว่าภาษาดากไบมีความสัมพันธ์
ใกล้ชิดกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ และใคร่จะ
ตั้งข้อสันนิษฐานว่า คนดากไบกับคนผู้ไทน่าจะเคยมีถิ่นที่อยู่
ใกล้ชิดกันมาก่อน และแยกจากกันหลังคนไทกลุ่มอื่นๆ

อภิปราย

บราวน์ (Brown, 1965) ศึกษาภาษาไทยกลุ่มตะวัน-
ตกเฉียงใต้ที่พูดอยู่ในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงจำนวน

60 ถิ่น แล้วแบ่งภาษาทั้งหมดออกเป็น 7 กลุ่ม โดยอาศัย
ถิ่นที่อยู่ของผู้พูดภาษาเป็นเกณฑ์ ภาษาทั้ง 7 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มภาษาชาน หมายถึง ภาษาที่พูดในรัฐชาน
ประเทศเมียนมาร์ ผู้บอกภาษาเป็นคนชานที่อพยพมาจาก
เมืองเชียงตุง

2. กลุ่มภาษาไทยเหนือ หมายถึง ภาษาที่พูดใน
ภาคเหนือของประเทศไทย ภาษาที่ศึกษามี 5 ถิ่น ได้แก่ ถิ่น
เชียงราย แพร์ น่าน ลำปาง และเชียงใหม่

3. กลุ่มภาษาพวน หมายถึง ภาษาที่พูดโดยกลุ่ม
คนพวนในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

4. กลุ่มภาษาไทยกลาง หมายถึง ภาษาที่พูดใน
กลุ่มคนไทยในภาคกลาง ภาษาที่ศึกษามี 3 ภาษา ได้แก่
ภาษากรุงเทพฯ อุทอง (สุพรรณบุรี) และโคราช

5. กลุ่มภาษาผู้ไท หมายถึง ภาษาผู้ไทที่พูดใน
สกลนครและนครพนม ภาษาที่ศึกษา ได้แก่ ภาษาผู้ไทถิ่น
อำเภอเมือง และถิ่นอำเภอมารวิลาส จังหวัดสกลนคร

6. กลุ่มภาษาลาว หมายถึง ภาษาที่พูดในภาคตะวัน-
ออกเฉียงเหนือและในประเทศลาว แบ่งเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม
คือ

6.1 *กลุ่มหลวงพระบาง* ภาษาที่ศึกษา ได้แก่
ภาษาถิ่นหลวงพระบาง แก่นท้าว ด้านซ้าย และเลย

6.2 *กลุ่มเวียงจันทน์* ภาษาที่ศึกษา ได้แก่ ภาษา
ถิ่นสุวรรณ เวียงจันทน์ หล่มสัก คอนสวรรค์ ชัยภูมิ หนองคาย
ร้อยเอ็ด ธวัชบุรี วาปีปทุม โนนเพชร อุบล ม่วงสามสิบ
ยโสธร คำเขื่อนแก้ว สุวรรณเขต สหัสขันธ์ ประจันตคาม
บัวใหญ่ ขอนแก่น อุดร พนมไพร ศรีสะเกษ และท่าตูม

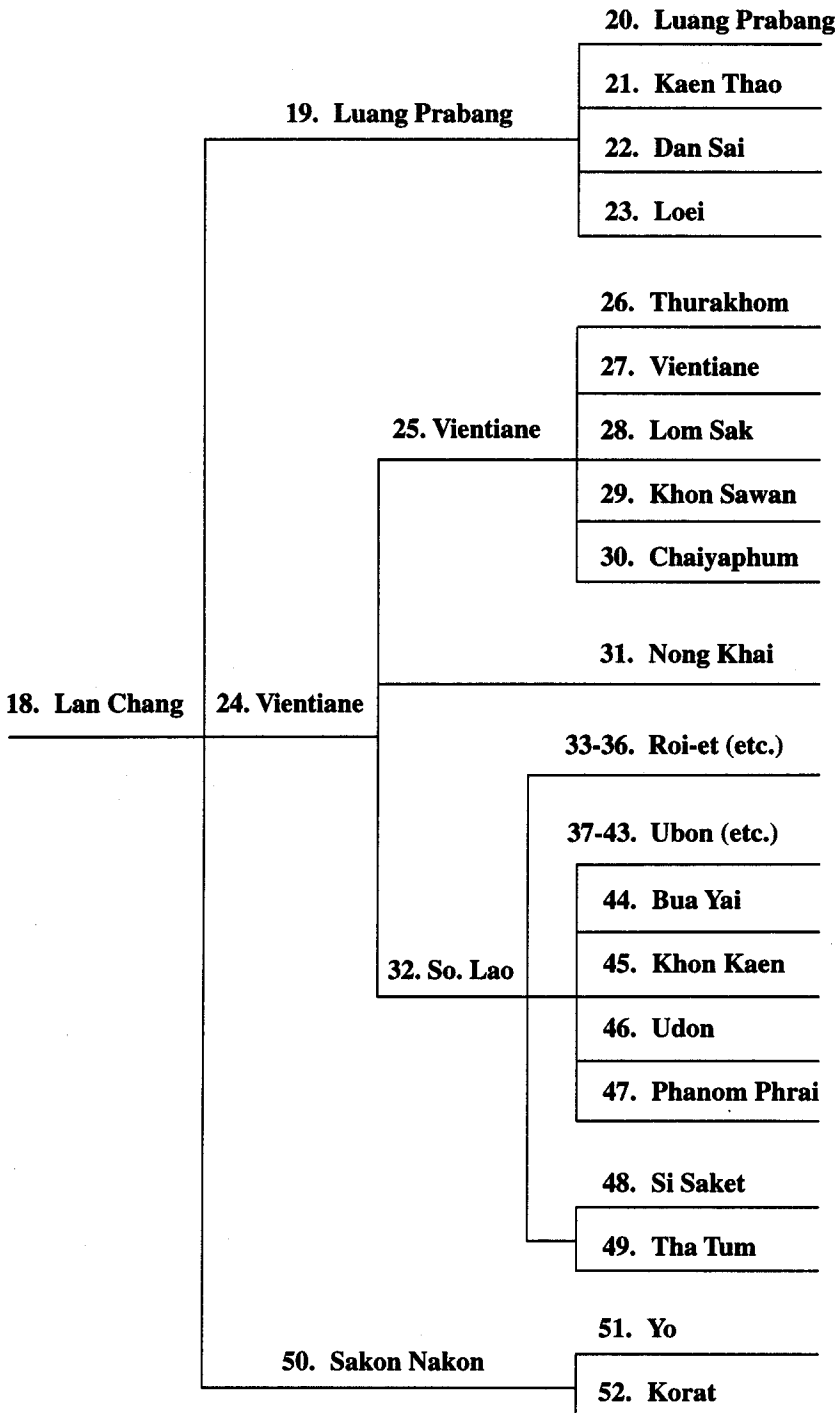
6.3 *กลุ่มญ้อ* ภาษาที่ศึกษา ได้แก่ ภาษาญ้อ ที่
อำเภอเมือง สกลนคร

7. กลุ่มภาษาไทยใต้ หมายถึง ภาษาที่พูดในภาคใต้
มี 2 กลุ่มย่อย คือ

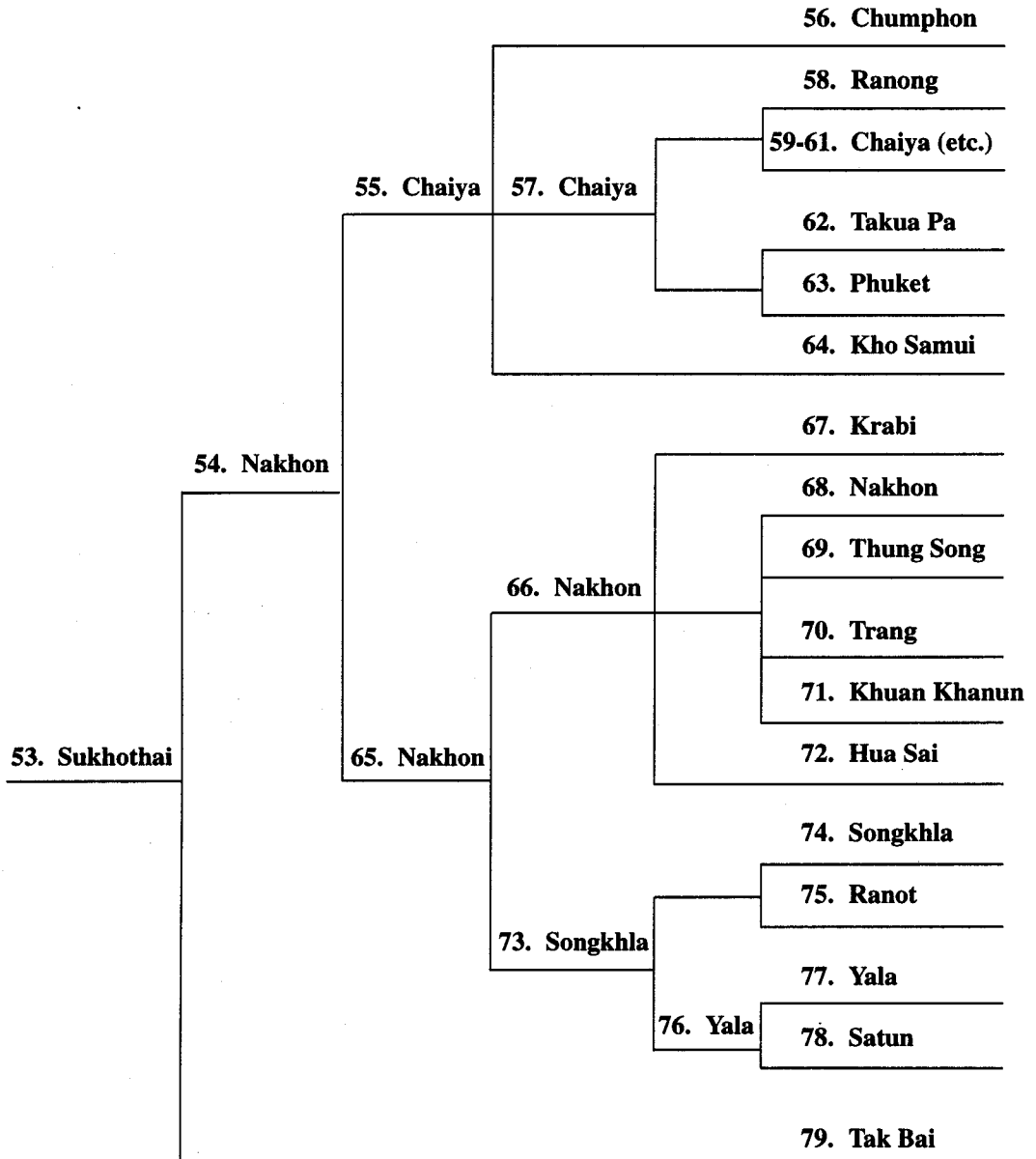
7.1 *กลุ่มไทยใต้* ภาษาที่ศึกษา ได้แก่ ภาษาถิ่น
ชุมพร หลังสวน สวี ระนอง ไซยา เกาะสมุย ตะกั่วป่า ภูเก็ต
กระบี่ นครทุ่งสง หัวไทร ตรัง ควนขนุน สงขลา ระโนด ยะลา
และสตูล

7.2 *กลุ่มดากไบ* ได้แก่ ภาษาดากไบถิ่นนราธิวาส

1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900
/ . / . / . / . / . / . / . / . / .

1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900
 / . / . / . / . / . / . / . / .

เกดเนีย (Gedney, 1965) ซึ่งปริทัศน์งานของบราวน์ ได้พิจารณาข้อมูลระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นต่างๆ แล้วสรุปให้เห็นกลุ่มภาษาที่มีลักษณะการแยกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ตามลักษณะของพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือต่างกันเป็นหลายกลุ่ม

ผู้วิจัยพิจารณาเปรียบเทียบลักษณะการแยกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ จากการสรุปของเกดเนีย ก็พบว่าภาษาดากไบน่าจะมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ มากกว่าภาษาไทยใต้ เนื่องจากภาษาดากไบมีลักษณะการแยกตัวหรือการรวมตัวของวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับภาษาไทยอื่นๆ มากกว่าภาษาไทยใต้

เพื่อให้เห็นกลุ่มของภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาดากไบอย่างชัดเจนผู้วิจัยจะสรุปลักษณะการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ A B C DL DS ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ (จากการศึกษาของบราวน์) ที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์เหมือนกับภาษาดากไบ ดังแสดงในตารางที่ 6

เมื่อพิจารณาข้อมูลข้างต้นก็จะเห็นว่าลักษณะของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบ ต่างจากภาษาไทยใต้ส่วนใหญ่โดยสิ้นเชิง แต่กลับคล้ายคลึงกับระบบเสียงของภาษาไทยอื่นโดยคล้ายคลึงกับภาษาผู้ไทมากที่สุด ความคล้ายคลึงของระบบเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่นๆ กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ก. การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เป็นคือวรรณยุกต์ A B C ในภาษาดากไบเหมือนกับภาษาผู้ไททุกเสียง ในขณะที่การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์เหล่านี้ใน

ภาษาดากไบจะเหมือนกับภาษาไทยถิ่นเพียงสองเสียงเท่านั้น คือ เฉพาะการแยกเสียงวรรณยุกต์ A B เหมือนภาษาชานลาวเวียงจันทน์ ญ้อ และเฉพาะการแยกเสียงวรรณยุกต์ B C เหมือนภาษาไทยกลาง ไทยเหนือ ไทพวน ชุมพร

ข. การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงยาว (DL) ในภาษาดากไบเหมือนกับภาษาไทยกลางไทยเหนือ ชาน ลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ ญ้อ และไทพวน แต่ต่างจากผู้ไท

ค. การแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น (DS) ในภาษาดากไบเหมือนกับภาษาไทยกลางไทยเหนือ ชาน ลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ ญ้อ ไทพวน และผู้ไท

สำหรับลักษณะการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ในการศึกษาของบราวน์นั้น ภาษาดากไบต่างจากภาษาผู้ไท คือ ภาษาดากไบไม่มีการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ A กับ B และ B กับ C ในขณะที่ภาษาผู้ไทมีการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ A4=B4 และ B4=C4 อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าภาษาผู้ไทที่ผู้วิจัยศึกษาไม่มีลักษณะการรวมตัวของวรรณยุกต์ A4 กับ B4 ดังที่ปรากฏในงานของบราวน์ แต่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B4=C4 ในภาษาผู้ไทบางถิ่น

เกี่ยวกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไท การศึกษาของผู้วิจัยได้พบว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไทถิ่นต่างๆ อาจแตกต่างกันไปได้หลายแบบตามลักษณะของการแยกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษา

ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์เหมือนกับภาษาดากไบ

การแยกเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาดากไบ	ภาษาที่มีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาดากไบ							
A123-4	ชาน	ลาว2	ญ้อ	ผู้ไท				
B123-4	กลาง	เหนือ	ชาน	ลาว2	ญ้อ	พวน	ผู้ไท	ชุมพร
C123-4	กลาง	เหนือ				พวน	ผู้ไท	ชุมพร
DL123-4	กลาง	เหนือ	ชาน	ลาว1	ลาว2	ญ้อ	พวน	
DS123-4	กลาง	เหนือ	ชาน	ลาว1	ลาว2	ญ้อ	พวน	ผู้ไท

ผู้ไทที่เป็นลักษณะเด่นก็คือ มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ ABCD แบบสองทาง (แบบ 123-4) ตามความแตกต่างของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมที่เป็นเสียงไม่ก้องหรือเสียงก้อง ลักษณะนี้ปรากฏในภาษาผู้ไทเกือบทุกถิ่น ดังปรากฏในตารางที่ 7

2. ลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นในภาษาผู้ไทที่เป็นการรวมเสียงวรรณยุกต์ A=B ปรากฏในภาษาผู้ไท 2 ถิ่น และที่เป็นการรวมเสียงวรรณยุกต์ B=C ปรากฏในภาษาผู้ไท 4 ถิ่น สำหรับการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นลักษณะเด่นคือการรวมเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นกับคำพยางค์ตาย B=DL ปรากฏในภาษาผู้ไทเกือบทุกถิ่นยกเว้นถิ่นนครพนมและมุกดาหาร ข้อมูลสรุปการรวมเสียงวรรณยุกต์ดังปรากฏในตารางที่ 8

ดังนั้นจึงอาจจะสรุปได้ว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษา

ผู้ไทมีลักษณะเด่นคือ มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์แบบสองทาง และมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ B=DL ส่วนการรวมเสียงวรรณยุกต์ A=B และ B=C ที่ปรากฏในบางถิ่นซึ่งเป็นส่วนน้อยนั้นน่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่เกิดขึ้นเฉพาะถิ่น ลักษณะเด่นของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาผู้ไททั้งสองประการเป็นลักษณะเดียวกับระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบ

ส่งท้าย

ในการจัดกลุ่มภาษาของบรรพชนนั้น แม้เขาจะกล่าวว่า ได้พิจารณาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายโดยยึดเอาลักษณะของระบบเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ แต่เมื่อตรวจสอบลักษณะของระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นต่างๆ กลับปรากฏว่ากรณีของภาษาตากใบนั้น ดูเหมือนว่าบรรพชนจะได้พิจารณา

ตารางที่ 7 ลักษณะการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาผู้ไท

แบบการแยกตัว	ภาษาผู้ไทถิ่นย่อย								
	โนนสูง	กุดจิก	นาเหมืองน้อย	บ่อคำ	กาฬสินธุ์	ยโสธร	ร้อยเอ็ด	นครพนม	มุกดาหาร
A123-4	+	+	+	+	+	+	+	+	+
B123-4	+	+	B1234	+	+	+	+	+	+
C123-4	+	+	+	+	+	+	+	+	C1234
DL123-4	+	+	+	DL1234	+	+	+	+	+
DS123-4	+	+	+	+	+	+	+	DS1234	+

ตารางที่ 8 ลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ในคำพยางค์เป็นกับคำพยางค์ตายในภาษาผู้ไท

แบบการรวมตัว	ภาษาผู้ไทถิ่นย่อย								
	โนนสูง	กุดจิก	นาเหมืองน้อย	บ่อคำ	กาฬสินธุ์	ยโสธร	ร้อยเอ็ด	นครพนม	มุกดาหาร
A4=B123				+				+	
B4=C4				+			+	+	
B4=C1234									+
B=DL	+	+	B4=DL4	+	+	+	B123=DL123	C123=DL	C=DL

ความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยได้ตามลักษณะ
ของระบบเสียงวรรณยุกต์แต่อย่างใด และก็คงจะมีได้พิจารณา
ความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่นๆ ด้วย

ผู้วิจัยใครจะกล่าวว่าภาษาดากไบไม่ควรจะถูกจัดให้
เป็นกลุ่มเดียวกับภาษาไทยได้ แต่น่าจะถูกจัดให้เป็นภาษา
กลุ่มเดียวกับภาษาไทยอื่น โดยที่ น่าจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด
กับภาษาผู้ไทมากที่สุด การที่บรรณารักษ์จัดให้ภาษาดากไบเป็น
ภาษาลูกของภาษาสุโขทัยเช่นเดียวกับภาษาไทยใต้ อาจเป็น
เพราะบรรณารักษ์ให้ความสนใจกับถิ่นที่อยู่ของภาษามากกว่า
เนื่องจากเขาได้แบ่งกลุ่มภาษาถิ่นต่างๆ เป็น 7 กลุ่มตาม
พื้นที่ของภาษา ซึ่งคงจะมีผลทำให้ทะเลาะเลยที่จะเปรียบเทียบ
ลักษณะของระบบวรรณยุกต์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่นๆ
ที่พูดในบริเวณที่ห่างไกลออกไป แม้เขาจะกล่าวว่าภาษาไทยใต้
แบ่งเป็นสองกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งหมายถึงภาษา
ดากไบกลุ่มหนึ่งกับภาษาไทยใต้อื่นๆ อีกกลุ่มหนึ่ง (Brown,
1965 : 91)

อย่างไรก็ดี ในการจัดกลุ่มของภาษา หากพิจารณา
เพียงเกณฑ์เดียวก็อาจจะไม่เป็นหลักฐานที่เพียงพอสำหรับ
การตัดสินใจว่าภาษาใดบ้างที่ควรถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
ดังนั้น การที่ผู้วิจัยพิจารณาเกณฑ์อื่นๆ ประกอบกัน ได้แก่
การกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง การยืดเสียงสระ
ดั้งเดิม การแยกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม
และการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม จึงน่าจะเป็นหลักฐานที่สามารถ
ใช้ยืนยันการจัดกลุ่มภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาเปรียบเทียบภาษาดากไบ
กับภาษาไทยเหนือ ไทยกลาง ไทยอีสาน ไทยใต้ พวน ไทดำ
และผู้ไท โดยใช้เกณฑ์การกลายเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม
กักก้อง การยืดเสียงสระดั้งเดิม การแยกตัวและการรวมตัว
ของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม และการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ก็
จะพบว่าผลการศึกษาทั้ง 4 เกณฑ์ล้วนชี้ให้เห็นว่าภาษาดากไบ
น่าจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาผู้ไทมากกว่าภาษาไท
อื่นๆ

ส่วนความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยใต้นั้น
ผู้วิจัยพบว่าภาษาดากไบแตกต่างจากภาษาไทยใต้โดยสิ้นเชิง
เมื่อพิจารณาจากการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์และการ
รวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ B=DL กล่าวคือ ภาษาดากไบ
มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์แบบสองทาง (123-4)

และมีการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ B=DL ในขณะที่ภาษา
ไทยได้มีการแยกตัวของเสียงวรรณยุกต์แบบสามทาง (1-23-
4) และไม่มีการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ B กับ DL ยิ่ง
ไปกว่านั้น ภาษาไทยใต้ยังมีการรวมตัวกันของวรรณยุกต์ A
และ B กล่าวคือ A1=B1 และ A23=B23 ซึ่งเป็นลักษณะที่
ไม่ปรากฏในภาษาดากไบ 9 ถิ่น ยกเว้นถิ่นเมืองยอนที่มีการ
รวมกันของวรรณยุกต์ A123=B123 (โปรดดูแผนภาพที่ 1)
ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นด้วยอิทธิพลของภาษาไทยใต้ เพราะ
ผู้พูดภาษาดากไบถิ่นเมืองยอนมีที่อยู่ใกล้กับผู้พูดภาษาไทยใต้

สำหรับระยะเวลาที่ภาษาดากไบกับภาษาผู้ไทแยกตัว
ออกจากกันนั้น ขณะนี้ผู้วิจัยยังไม่สามารถระบุระยะเวลาที่
ชัดเจนได้ แต่หากอนุมานจากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่
แอนโทนี ดิลเลอร์ กล่าวว่า ในหนังสือ *Hikayat Patani*
(Chailert Kitprasert, 1985 : 232) มีการกล่าวถึงการส่ง
เชลยจากล้านช้างมายังบริเวณที่เป็นอาณาจักรปัตตานีใน
สมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิก่อนที่จะถูกพม่ารุกรานเมื่อ
ค.ศ.1564 โดยเชลยเหล่านี้ได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านชื่อ
Bandang Perit ผู้วิจัยก็ประมาณเอาว่าระยะเวลากระหว่างปี
ค.ศ.1500-1600 น่าจะเป็นระยะเวลาที่คนดากไบแยกตัว
ออกมาจากคนกลุ่มเดียวกันที่อยู่ในอาณาจักรทางตอนบนของ
ประเทศไทย จึงกำหนดเส้นบอกเวลาการแยกตัวของภาษา
ดากไบออกจากภาษาผู้ไทเป็นเวลาประมาณปีค.ศ.1550
อย่างไรก็ตาม เส้นที่แสดงระยะเวลาการแยกตัวออกจากกัน
ของภาษาดากไบกับภาษาผู้ไทนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้หากได้
มีการศึกษาโดยละเอียดต่อไป

ผู้วิจัยใครจะกล่าวโดยสรุปว่าภาษาดากไบไม่ควรถูก
จัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาไทยใต้และเพื่อให้การจัดกลุ่ม
ของภาษาดากไบมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอ
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาดากไบกับภาษาไทยอื่นๆ
โดยดัดแปลงจากแผนภูมิเดิมของบรรณารักษ์ ดังแผนภูมิที่ 4

บัดนี้สถานะของภาษาดากไบในภาษาไทยถิ่นที่มีความ
คลุมเครือมาเป็นเวลานานได้ชัดเจนกระจ่างขึ้นในระดับหนึ่ง
การศึกษาสถานะของภาษาดากไบในงานวิจัยนี้เป็นเพียงการ
ศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาทางภาษาศาสตร์เพียงด้านเดียวเท่านั้น
แม้ว่าผลการศึกษาด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์จะเป็นที่ยอมรับว่าสามารถชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทได้ และการศึกษานี้ก็ได้อธิบายให้เห็นความสัมพันธ์

- ประเสริฐ ณ นคร, ผู้แปล. 2534. พจนานุกรมไทยอาหม-ไทย.
(ของ Rai Sahip Golap Chandra Borua). กรุงเทพฯ :
พิมพ์เศ พรินตติ้งเซ็นเตอร์.
- ปรีชา พิณทอง. 2532. สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ.
กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พจน์ ศิริธรรมาภรณ์. 2526. "การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียง
วรรณยุกต์ภาษาถิ่นผู้ไทยใน 3 จังหวัด". วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์
เอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พุทธชาติ โบธบาล และธนานันท์ ตรงดี. 2540. สถานะของภาษา
ตากใบในภาษาไทยถิ่น (1). บัณฑิตานี้ : สำนักวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- . 2541. สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น (2). บัณฑิตานี้
: สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มีวรรณ สิริวัฒน์ และคณะ. 2525. พจนานุกรมไทยเปรียบเทียบ
กรุงเทพ-เชียงใหม่-ไทยลื้อ-ไทยดำ. เชียงใหม่ : ภาควิชา
ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชนี เสนีย์ศรีสันต์. 2526. "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบ
เสียงในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าของผู้พูดที่มีอายุต่าง
กัน". วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษา-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสุวิธานนท์. 2528. "การจำแนกภาษาโดยใช้ศัพท์เป็น
เกณฑ์ : ภาษาไทกลุ่มตากใบ". วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์เอเชีย
อาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. 2520. ภาษาผู้ไท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. 2525. พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้. สงขลา
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- อัศรา บุญทิพย์. 2535. ภาษาถิ่นใต้. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. 2533. พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้า-
หลวง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินตติ้งกรุฟ.
- Banchop Bandhmedha. 2530(1987). **Tai Phake-Thai-
English Dictionary**. (Roneo)
- Brown, J.Marvin. 1965. "From Ancient Thai to Modern
Dialects" in **From Ancient Thai to Modern Dia-
lects and Other Writings on Historical Thai
Linguistics**. (1985 edition), 69-264. Bangkok :
White Lotus Co.Ltd.
- Chailert Kitprasert. 1985. "A Tonal Comparison of Tai
Dailects : Takbai Group". M.A.Thesis, Mahidol
University.
- Don, Baccam., et al. 1989. **Tai Dam-English; English-
Tai Dam**. Summer Institute of Linguistics.
Decorah, IA : The Anundsen Publishing Co.
- Gedney, William J. 1965. "Review of J. Marvin Brown :
From Ancient Thai to Modern Dialects." in **The
Social Science Review**, 3 : 2(Sept.) 107-112.
- . 1972. "A Checklist for Determining Tones in Tai
Dialects" in M. Estellie Smith (ed.) **Studies in
Linguistics in Honor of George L. Trager**. pp.
423-437. The Hague : Mouton..
- . n.d. **Comparative Tai Wordlist**. (photocopy)
- Kerr, A.D. 1972. **Lao-English Dictionary**. Washington
D.C. : The Catholic University of America Press.
- Li, Fang-Kuei. 1977. **A Handbook of Comparative Tai**.
Hawaii : The University Press of Hawaii.
- Saidenfaden, Erik. 1958. **The Thai Peoples**. Bangkok :
The Siam Society.
- Strecker, David. 1979. "A Preliminary typology of tone
shapes and tonal changes in Tai : the Lan Na a-
tones" in Theraphan L. Thongkum et al. (eds.),
**Studies in Tai and Mon Khmer Phonetics and
Phonology in Honor of Eugenie J.A. Henderson**
Bangkok : Chulalongkorn University Press.